

Mag ik

Sieber Marly

je

papa zijn?

Proloog Mei 2026

Zoute herinneringen glijden mijn luchtwegen binnen. Als vanzelf sluit ik mijn ogen, terwijl ik ze open wil houden voor de gids die ik wens te zijn. Ik wil hem tonen waar ik vandaan kom. Mijn verhaal delen. Hier in de polders, een stukje droog gelegd land tussen de Noordzee en het binnenland.

Meeuwen schreeuwen boven grazende zwart-witte koeien. Mijn opa zei ooit: ‘Als de meeuwen aan land komen, gaat het regenen.’ Buienrader vertelt dat er geen regen voorzien is op korte termijn. Wie gelijk heeft, zullen we moeten ondervinden. In Gent zie ik soms ook meeuwen. Dingen veranderen. En toch weer niet.

Nino moet plassen. Deze driejarige zegt dat niet, zijn gedrag toont het mij. Die dingen veranderen nooit. Denken dat je met je gedrag iets communiceert. Het enige wat gebeurt, is dat je jezelf iets wijsmaakt. Als vierenvertigjarige zeg ik het ook niet. Ik voel het ondertussen wel. Het komt binnen de minuut en dan moet het. Als je moet, dan moet je. Hij weet dat wel, maar hij verkiest dat ik het hem zeg. Als hulpmiddel om zeker te zijn. Of omdat het fijn is te weten dat er iemand is die je helpt. Ik kan zijn gedachten niet lezen, enkel proberen te vermijden dat hij een vers broekje om moet dat ik nu niet bij me heb. We staan te midden van de velden. Hij en ik. Geen speeltuintje of ‘pleintuintje’ zoals hij blijft zeggen met een schattigheid die hij hopelijk nog enkele jaren behoudt. Geen huizen noch toiletten in de buurt. Eén boom. Een trotse knotwilg Alsof het universum zegt: hier mag je plassen. Als man plas je tegen een boom of een vliegje in een urinoir. Een man is een simpel wezen. Hoe weet je anders in welke richting je moet plassen?

Levensvragen waar ik al even geen aandacht meer aan heb besteed. Met hem leef ik in het nu.

Los tegen de wind plassen is geen aanrader. Dat is algemene kennis, toch nadat ik het de eerste keer uit kop-pigheid probeerde. Waarom zou ik als jonge knaap een oudere ervaringsdeskundige geloven? Ik zal het toch wel weten zeker. Een gedachte die ik hem zeker ook gun en waar ik het moeilijk mee ga hebben. En toen passeerde een rukwind en mijn broek was nat. Je leert het soms sneller dan je denkt. Als vader ook.

‘Papa. Potje.’

De nood is tot een daad gekomen.

Ik heb geen potje bij.

‘Kom jongen, we doen het samen.’

Staand plassen heb ik zelf al even niet gedaan. Ik ga liever zitten. Ik ben daar eerlijk in. Dit was een uitzondering. Hij moet dit wel leren. Het zal nog van pas komen. Staand plassen is toch een van de hoogtepunten in het man-zijn.

Ik help hem met zijn broekje en laat het zakken tot boven zijn enkels.

‘Neem je plasser vast.’

Ik laat mijn broek zakken tot op mijn enkels. Hoewel ik mijn educatieve plicht vervul, kijk ik toch even rond me. Ik zou niet willen dat deze situatie door derden uit zijn context wordt getrokken. Mijn papa-zijn overwint hier. Ik neem mijn plasser vast. Ik moet niet echt. Op vraag lukt het niet. Ik ga niet drukken of ik verlies uit andere hoeken. Ik doe alsof.

We plassen samen. De wind draagt onze stilte. De boom absorbeert zijn gekletter. Hij staat naast me en tekent in

de lucht. Ik voel zijn blik. Hij draait zich om. De warmte van zijn straal op mijn been. Hij lacht.

‘Kijk papa, kijk.’

‘Pas op.’

Hij lacht nog harder. Zijn ogen glinsteren.

‘Kijk papa. Papa, grote plasser.’

Dat is perceptie natuurlijk. Hij kijkt met grote ogen. Ik voel zijn trots.

Ik kijk naar zijn plasser.

Het komt goed met hem.

De donor heeft dat goed gedaan.

Wij ook.

Het komt goed met dit mannetje.

Daar staan we.

In de polders.

Twee mannen.

Twee jongens.

Twee kontjes in de wind, een kleine en een grote.

Te plassen.

Samen.

2019

Ik speel vaders voor ik er een ben. Dat voelt veilig. Als de scène stopt, stopt ook de verantwoordelijkheid.

‘Je zou een goeie papa zijn,’ zegt ze.

Ze glimlacht. Voor haar een zin tussen twee andere. Voor mij niet.

Op wat baseert ze zich? Op mijn acteerspel? Hoe ik deze getormenteerde vader speel?

Ik knik. Ik lach. Ik voel me geflatteerd. Het blijft hangen. Ze is veertien. Ik, een vader van een veertienjarige? Ik had er nooit bij stilgestaan. Ze hebben me gecast omdat ze rode haren heeft. Niet voor mijn talent. Puur fysiek. Mijn rode haren zijn tot een minimum herleid, zowel in kleur als hoeveelheid. Rode haren verlies je niet. Niet aan de buitenkant en niet aan de binnenkant.

De zon staat hoog en opent mijn zweetporiën. Ik zit in de schaduw van een eenzame boom. Zij naast me. Onze gelijkaardige haar- en huidskleur schept een band.

De crew bouwt het vrijstaande huis om, verplaatst licht, doeken, statieven en de camera. Een trein raast voorbij. Ik had dit huis en de tuin al vaak in een waas gezien vanop diezelfde trein. De regisseuse had deze locatie op dezelfde manier ontdekt en de eigenaars kunnen overtuigen hun huis uit te lenen voor de kortfilm. Dit is nu mijn huis, of toch van de alleenstaande vader die niet weet hoe hij moet omgaan met zijn dochter sinds de moeder hen heeft verlaten. Ik weet evenmin hoe die vader zich moet gedragen. Ik volg het scenario. Het helpt als je de woorden niet kent. Een script voor mijn eigen leven heb ik niet.

Ik weet niet hoe veertienjarigen praten of hoe ik een gesprek moet voeren.

‘Heb je zelf kinderen?’ Zij weet het wel. Ze stelt een volwassen vraag.

‘Nee.’

‘Wil je niet?’

‘Het is ingewikkeld.’ Na al die jaren kan ik nog steeds geen gevat antwoord uit mijn mouw toveren.

‘Ik denk dat je een goeie papa zou zijn.’

Mijn hart slaat een slag over. Ik wil lachen, ik wil zeggen dat ik het niet kan, maar mijn stem blijft hangen. Dit is een gesprek, dus ik moet iets zeggen. Zo gaat dat in de omgang.

‘Heb jij een goeie papa?’ Ik spuw er iets uit.

‘Ja,’ zegt ze.

‘Heb je een foto?’ vraag ik impulsief. Niet dat ik interesse heb in deze man. Ik ben nieuwsgierig of ze op elkaar lijken en of die er oud uitziet. Ik voel me niet oud, maar ik weet ook niet hoe zij naar mij kijkt. Wat zij ziet. Ze toont haar telefoon, zijn profielfoto. De man ziet er jong en sterk uit, niet roodharig. Ik loop vast in mijn sociale skills om dit gesprek verder te zetten. Ik wil voorkomen dat ik in een ongemakkelijke situatie terechtkom. Ik heb daar aanleg voor.

‘We maken ons klaar voor een nieuwe opname,’ schreeuwt de opnameleider.

Gered door de bel.

‘We komen er aan,’ zegt zij.

Ze loopt langs en knipoogt.

‘Leuk om met je te praten, spelpapa.’

Ik bloos.

‘En actie,’ roept de regisseuse vanachter haar schermpje.

Ik zit meteen weer in de rol van de papa die niet weet wat te zeggen.

Het idee om een ander te zijn. De mens die ik niet ben. Er even tussenuit zonder een verre reis te boeken. Weg van het werk dat mij opsloort. Acteerwerk doet dat op een andere manier, maak ik mezelf wijs. De verantwoordelijkheid is anders. Die ligt echt bij jezelf en hoe de monteur je scènes en prestaties beter maakt in de finale filmversie. Ik heb regelmatig kunnen meevolgen in de filmproducties waar ik voor heb gewerkt. Daar zag ik hoe mindere acteerprestaties gered worden door slim te monteren. Ik ken het reilen en zeilen. Meestal achter de schermen, waar ik het budget beheer, de kleine lettertjes lees en het werk coördineer. Een verantwoordelijkheid moet dragen die niet gered kan worden in een montage. Het werk van een administratief bediende, maar dan dagelijks op een andere locatie. Routine en een treinabonnement behoren niet tot de extralegale voordelen. De opdrachtgevers zoeken het geld dat ik mag uitgeven in samenspraak met de hele ploeg. Iedereen wil een stukje van de taart. Hele dagen schuiven met euro's om het onderste uit de kan te halen.

‘Ik wil echt een helikopter voor dat shot.’

‘Dat is niet echt haalbaar voor een debuutfilm. Hmm, nee, sorry, dat gaat niet lukken. Ik zou wel willen, maar we moeten keuzes maken.’

Ik begrijp dat je als regisseur een grote ambitie hebt om je debuutfilm te maken. In het huidige financieringsklimaat bestaat de kans dat het de enige film is die je

maakt. Dus wil je een Hollywoodiaans pareltje maken van je auteursfilm, die op handen wordt gedragen door publiek en critici. Sowieso een wip die moeilijk in balans komt. Ik sta daar tussen. Ik ben een dolgedraaide draaideur tussen het geld en wilde dromen. Hoe meer werk ik zelf doe, hoe meer budget ik kan besparen om in te zetten in die extreme gedachtes. Mijn enige doel is om een parel van een film te maken vanuit mijn functie en bijdrage. Ik wil niet in de weg staan, nergens tussen staan. De voorbije jaren heb ik mijn werk graag gedaan. Ik wil niet klagen. Ik voel alleen een drang die ik niet helemaal kan plaatsen.

Ik wilde eerder spelen, maar ik was er niet klaar voor. Nu verleid ik mezelf door te acteren in korte films. Ik doe er mezelf een plezier mee, en de regiestudent die een betaalbare acteur zoekt. Om te vermijden dat ze hun familie voor de camera moeten sleuren. De flauwe plezante nonkel die met plezier wil meespelen, maar niet verder komt dan een reeks bloopers. Leuk voor op het nieuwjaarsfeest en de archieven, voor de regisseuse noch de nonkel een bevredigend resultaat.

Ik leer veel mensen kennen. Vooral ouders van jonge regisseurs die blij zijn met mijn aanwezigheid. Het geeft een ongekende voldoening die ik niet vind op mijn werk. Een soort wederkerend respect omgezet in verse hete soep aan de keukentafel van het ouderlijk huis. Ouders die blij zijn dat ze niet voor de camera worden gesleurd en zich in stilte kunnen bezighouden met het aanslepen van rekvisieten en koken voor hun kind dat anders toch alleen maar blikvoeding zou eten. De geruststellende blik van een moeder die haar kind ziet groot worden voor

haar ogen en een film regisseert. In een kunstopleiding helpt het als je een grote familie hebt of van goeden huize komt. De betere verhalen met minder rekvisieten komen van zij die het niet hebben.

De rol van producer wordt ingevuld door wie nog een gaatje vrij heeft in zijn agenda en niet weet wat de functie inhoudt. Vaak loopt het dus in het honderd. Het is geen glamoureuze opdracht. Dat weet ik. Uit ervaring. Loopt het goed, weet niemand wie je bent. Loopt het fout, dan kent iedereen je naam. Zo gaat het in mijn bestaan als freelancer producer. Iedere dag brengt een nieuwe uitdaging met zich mee, zoekend welke weg ik insla. Ik leef van dag tot dag. Een toekomstplan verder dan een week kan ik me niet voorstellen. De film zuigt mij op. Mijn vrije wil is als een marionet aan een draadje van een wispelturige filmregisseur.

Ik glijd met de trein die het land in twee snijdt. Aan de ene kant een dor stuk land dat de warmte niet kan verwerken. Aan de andere kant fris groen, vruchtbare grond die alles mogelijk maakt. De trein moet zijn reis afmaken. Ik heb er geen oog voor. Ik stap uit op mijn bestemming met dorst. Ik wil de roes van mijn korte acteursleven nog even vasthouden, voor ik thuis facturen moet klasseren voor mijn broodwinning. Café Perrongeluk heeft een ruim terras, met een leeg schaduwhoekje. Dat is mijn plek. De stoelen kijken naar de straat, het tafeltje wankelt, zoals een terras moet zijn. De hoofden rond mij zijn rozig, omringd door lege glazen die schitteren in het tegenlicht. In de laaghangende zon over het stationsplein ontwaar ik een silhouet van een slanke vrouw met een

staart. Ik heb nog geen druppel op en ik zit al in de sfeer. Het station is om de zoveel maanden een sluis naar een fantasy-event in Flanders Expo. Mensen verkleden zich als hun helden. Carnaval was voor ik in de stad kwam wonen het enige verkleedfeest dat ik kende. Toch ben ik er nooit geweest. Ik ken het enkel van deze bijeenkomsten in het station. Het lijkt me wel fijn dat deze mensen zichzelf mogen zijn in het straatbeeld. Niemand die naar ze wijst of giftige opmerkingen maakt. Althans, ik hoor ze niet. Ik heb geen idee welk personage ik zou kiezen. Misschien een zwart doek om de coulissen uit te beelden waar ik me meestal bevind.

In de gezellige drukte waan ik me op vakantie. Aan de overkant staat een ouderwetse ijskar. Op het luifeltje blinken de letters: *Gelato di Mario*. Ik had er niet op gelet toen ik in een rechte lijn naar het terras liep. Nu staat ze in het middelpunt van de cosplayers. Ik mis enkel nog een straatmuzikant om me de begingeneriek van een tragikomische film voor te stellen. Vlak voor mijn tafeltje loopt een grote man in een superheldenpak, achter hem een kleinere versie in exact hetzelfde kostuum. Dezelfde manier van stappen, likkend aan een ijsje. Alsof ze boven de grond zweven, zo soepel lijkt hun tred. De jongen, een jaar of zeven gok ik, struikelt over het nonchalant geplaatste zwaard van Catwoman. Zijn hoorntje laat hij niet los en hij valt recht vooruit, met zijn neus in het chocolade-ijs.

‘Papaaaaaa.’

De grote man draait zich om, aarzelt geen seconde en knielt.

Hij houdt zijn lach in. Het is grappig wanneer iemand valt, ook al is dat je zoon. Het is een instinct. Ik voel de pijn, of in ieder geval de ingehouden lach. Hij helpt zijn zoon recht, die onder het ijs zit. Met zijn cape veegt hij het geplette ijs van zijn mond en handjes. Hij heeft geen vochtige doekjes bij. Dat gebeurt.

‘Heb je pijn?’

‘Nee. Maar mijn ijsje.’

Dat is het enige waar dat mannetje aan denkt, zijn ijsje. Geen traan laat hij. Alsof hij zijn vader niet wil kwetsen. Want mannen huilen niet, werd er bij ons ingelepeld.

‘Hier, mijn ijsje.’ De jongen lacht.

‘Dankje, papa.’ Hij likt verder alsof er niets is gebeurd. Ze kijken elkaar recht in de ogen.

‘Jij bent echt mijn held, papa.’

De vader zegt niets. Achter het masker piept een voorzichtige glimlach. Hij recht zijn rug, maakt een pirouette met zijn cape die over het hoofd van zijn zoon glijdt.

‘Samen. Dat zijn wij samen.’

De jongen neemt zijn grote hand en ze vliegen verder. Ze stappen verder, bedoel ik. Ze verdwijnen uit mijn beeld. Ik voel de droogte van mijn verhemelte en wenk de barman.

‘Ik wil ook een superheld zijn.’ Het flapt eruit.

De struise barman met baard kijkt me vreemd aan.

‘Euh, nog eentje. Dat bedoel ik. En euh, drinkt er ook ene van mij.’

Hij knikt beleefd. Hoofdschuddend loopt hij naar binnen.

Ik meen wat ik zeg. Altijd. Mijn hart ligt op mijn tong. Het is sterker dan mezelf. Iemands held kunnen zijn,